

Småbiotoper och gräsmarker – hur går det egentligen?

Sedan 2009 följer vi utvecklingen för småbiotoper och gräsmarker i sammanlagt nio län i södra Sverige. Arbetet är ett samarbetsprojekt mellan länsstyrelser och Sveriges lantbruksuniversitet med arbetsnamnet "LIIINILS".

Regional miljöövervakning följer utvecklingen

Inom LIIINILS småbiotoper och gräsmarker följer vi vad som händer med viktiga livsmiljöer för vilda växter och djur i jordbrukslandskapet.

Både småbiotops- och gräsmarksuppföljningen är så kallade gemensamma delprogram inom den regionala miljöövervakningen. Arbetet i programmen gör vi samordnat med NILS stickprov och organisation för flygbildstolkning och fältarbete.

Län som ingår i LIIINILS gräsmarker (grönt) och LIIINILS småbiotoper (gult), år 2009-2014

Småbiotoper

Småbiotoper är viktiga livsmiljöer och spridningskorridorer för många arter. Inom LIIINILS stickprov gör vi en helkartering av småbiotoper längs alla åkerkanter i 3x3 km-rutor. Rutorna är samlokaliserade med häckfågeltaxeringens standardrutter. För varje typ av småbiotop noteras solexponering, igenväxning, trädarter med mera.

De småbiotoper som vi karterar och följer är:

- Diken, åkerrenar
- Brukningsvägar
- Stenmurar, odlingsrösen, stenblock, hållar
- Åkerholmar
- Småvatten
- Alléer och andra skyddsvärda träd
- Blommande och bärande träd och buskar
- Artrika ängsfragment

Gräsmarker

Vi har valt att följa utvecklingen för många olika typer av gräsmarker i jordbrukslandskapet.

Då kan vi jämföra marker som är med i ängs- och betesmarksinventeringen med dem som inte är med, och vi kan jämföra marker som har miljöersättning med dem som inte har det.

Med flygbildstolkning som underlag så slumpar vi ut provtytor som inventeras i fält med samma metodik som används i NILS och i Jordbruksverkets uppföljning av ängs- och betesmarksobjekt.

Nu vill vi gå vidare.....

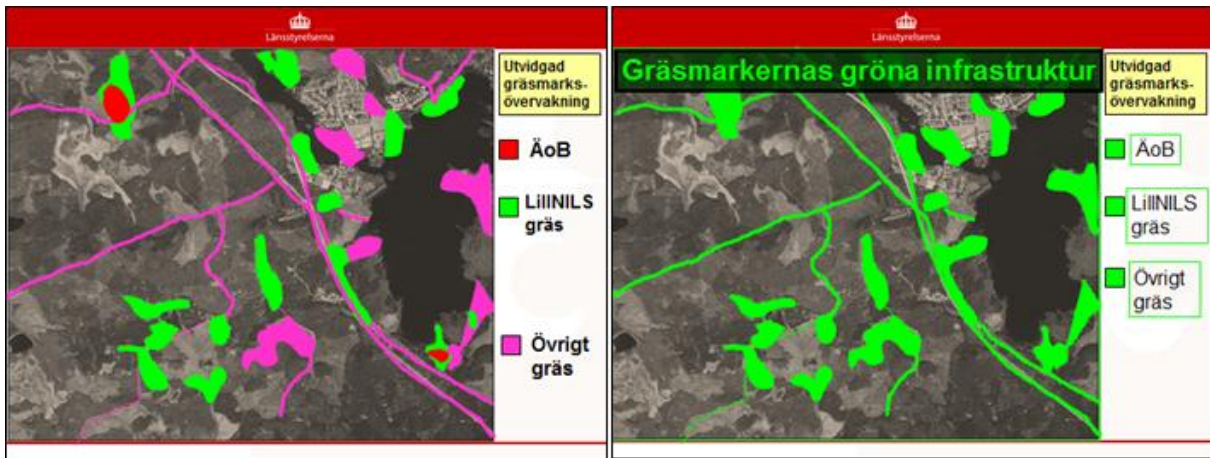
Stora möjligheter till intressanta analyser

All den information som samlas in i LILLNILS ger stora möjligheter till att göra intressanta analyser för att följa upp miljömål och olika styrmedel. För att ytterligare förbättra de möjligheterna, har vi sedan 2011 arbetat med att avgränsa fler gräsmarkstyper (= "övrigt gräs" i figuren nedan) som borde vara med i övervakningen. Vi har även identifierat gräsmarker i norra Sverige som är intressanta att följa.

Målsättningen med en utvidgad gräsmarksövervakning är att kunna följa gräsmarkerna med ett landskapsperspektiv som gör att vi kan få svar på ännu fler frågor.

Exempel på "rumsliga" frågor:

- Vilka gräsmarkstyper försvinner och vilka hävdas i landskapet?
- Hur isolerade eller fragmenterade är naturbetesmarkerna?
- Vilka åkerkanter och diken är möjliga spridningsvägar? (läge, bredd, kvalitet)
- När, hur och var utgör ledningsgator, vägslänter och hyggen alternativa livsmiljöer och spridningsvägar?

Schematiska bilder på en samordnad övervakning av "gräsmarkernas gröna infrastruktur".

Landskapsperspektiv kräver samarbete

Här presenteras en möjlig totalbild för en samordnad miljöövervakning i gräsmarker samt småbiotoper, där en nationell basfinansiering i samarbete mellan nationella myndigheter kan kompletteras med medel från länsstyrelsernas regionala miljöövervakning. Önskvärt från både nationella myndigheter och de länsstyrelser som redan deltar i övervakningen, är förstås också att fler länsstyrelser ansluter sig.

Mer information:

www.lillnils.se

Helena Rygne
Länsstyrelsen Örebro
helena.rygne@lansstyrelsen.se

Urban Gunnarsson
Länsstyrelsen Dalarna
urban.gunnarsson@lansstyrelsen.se

Anders Glimskär
Sveriges lantbruksuniversitet
anders.glimskar@slu.se